

Sodno-zdravniška mnenja.

Priobčuje dr. P. Defranceschi.

XIX.

Je li izpadel pljučni poizkus pozitivno radi vdihanega zraka ali radi gnilobnih plinov?

Triindvajsetletno, krepko, kmečko dekle, ki je že pred par leti porodilo mrtvo dete, je zanosilo dne 4. junija zopet. Ko ni bilo več dvoma o nosečnosti, je svetoval dekletu ljubimec, naj izpije nekaj živega srebra, ki ga lahko dobi v navadnih toplomerih. Dekle kupi najprvo 3, a ko ni bilo pričakovanega učinka, še 4 termometre. Zgodilo se je to koncem februarja. Kmalu po zavžitju živega srebra, so začeli popadki, ki so trajali vso noč, a proti jutru se je izvršil porod. Porodnica je ležala v postelji, pokrita z lahko odejo. Dete je ležalo med stegnoma popolnoma mirno, ni niti gibalo niti dihala. Pol ure po porodu se je porodnica onesvestila ter se ni zavedla 2 uri. Potem je zavila mrtvi plod s potico v cunje in položila vse skupaj v omaro. Druzega dne je zakopala potico nekje na dvorišču, a otroka pustila v omari. Popkovine ni niti odtrgala niti prerezala. Tako obdolženka.

Kmalu po porodu so začele po vasi govoriti ženske, da je obdolženka spovila. Meseca aprila je dobilo sodišče zadostnih dokazov, na podlagi katerih je odredilo zdravniško preiskavo obdolženke in raztelesenje ploda, nahajajočega se še vedno v omari. Sodna izvedenca sta izdala sledeči

izvid.

Triindvajsetletna preiskovanka je močne rasti in zdravih notranjih ustrojev, ravnokar ima mesečno krvavenje. Preiskala sva siska, ali le iz levega priteče na pritisk kaka kapljica mleka. V spodnjem delu trebuha je v koži več obrunkov, ki nastanejo navadno pri ženskah, ki so večkrat pravilno iznosile. V nožnici ni nič nepravilnega, a maternica je popolnoma skrčena, ustje zaprto, kar priča, da je že prestala preiskovanka otroško posteljo.

Mnenje.

Ker nastopi mesečna krvavitev navadno 50 dni po porodu, je gotovo, da je preiskovanka porodila najmanj pred 40 dnevi. Obrunki na trebuhu pričajo, da je ženska večkrat porodila.

O raztelesitvi ploda se glasi izvid takole:

I. Zunanji pregled.

Otroško truplo ženskega spola, dolgo 40 *cm*, težko *kg* 2'900, koža skoraj po celem telesu zelenkasta, obraz nerazločljiv, ustna in ušesni odprtini pokriti s plesnjivo kožico. Lasje so temno-kostanjasti. Desna roka je s hrbtom pritisnjena na usta. Na vratu, prsih in trebuhu je koža večinoma odločena. Popkovina 15 *cm* dolga, umazanordečkasta, ohlapna, na koncu kakor pretrgana. Na telesu ni najti nikoder zunanjih poškodb, tudi ne na vratu, kjer pa sploh ni možno ničesar gotovega dognati radi zelo razvite gnilobe. V črevesni odprtini je otroška smola.

II Notranji pregled.

Kosti črepinje nepoškodovane, na čvrsti opni široke krvne podplutbe, možgani razpadli liki tekoča zmes. Pljuča napeta, pokrivajo deloma srce, so rdečkasta, prožnata, gobasta in pokajo pod prstom. Na njih površju so majhne, temne, krvne pičice. Priželjc pravilno razvit, srce ohlapno, veliko, v njegovih votlinah malo tekoče, črnkaste krvi. Kosti prsnega koša cele, jabolko in sapnik neranjena. Jetra zelo velika, temne barve, vela, lomka. Želodec majhen, prazen, ohlapen. Tanko črevo malo stisnjeno, prazno, a debelo polno smole. Obisti vele, lomke, mehur stisnjen, prazen.

III. Pljučni poizkus.

Ko se skupno izrežejo pljuča, srce in priželjc ter polože v vodo, ki ima temperaturo zraka, ne utonejo, temveč ostanejo na vrhu. Ko se napravi nekaj vrezov v pljučno pletivo, se izcedi krvavkasta peneča tekočina. Tudi posamezni koščeki pljuč plavajo, in to tudi tedaj, ko so se iztisnili ti koščeki pod vodo; pri čemer je bilo videti mehurčke.

Mnenje.

1. Otrok je bil rojen zrel in živ ter sposoben za življenje. Kakor je dognano po pljučnem poizkusu, je tudi popolnoma dihal.
2. Otrok je mrtev več nego en mesec.
3. Vzrok smrti je zadušenje, kar se da sklepati iz krvnih izstopov na pljučni mreni in iz tekoče, črne krvi v srcu. Zadušenje je nastopilo takoj po rojstvu ali pa tudi kako uro pozneje, vsled tuje sile, česar pa ni možno potrditi z vso gotovostjo z ozirom na razvito gnilobo — ali pa tudi vsled tega, ker je bil otrok zavit v težke cunje in se je v njih zadušil.

Državnemu pravdništvu se je zdel izvid pomanjkljiv, radi česar je predlagalo, naj se:

1. Ponovi poizkus s srcem samim, ločenim od pljuč, in pa z jetri.

2. Natančno popiše stanje obisti.

3. Z vso natančnostjo navedejo premerniki črepinje in telesa, kakor tudi koščena zrna.

4. Izrečejo zvedenci natančnejše o izidu pljučnega poizkusa, namreč: so li plavala pljuča vsled vdihanega zraka ali vsled gnilobnih plinov.

5. Še enkrat pregleda plod z ozirom na kake morebitne znake povzročene splava.

Tej zahtevi ustrezajoč, se je plod še enkrat pregledal in sta dala izvedenca sledeči

izvid:

1. Srce, dejano v posodo, napolnjeno z vodo, utone takoj, istotako posamezni koščeki. Tudi jetra ne plavajo, temveč padejo takoj na dno posode, ravno tako se zgodi s koščeki. Pljučni koščeki — kakor je bilo že dognano pri prvi raztelesitvi — plavajo po vrhu vode. Ako se jih stisne pod vodo in potem nagloma izpusti, priplavajo takoj na vrh. To je najgotovejši dokaz, da so pljuča dihala, kajti v slučaju gnilobnih plinov, bi padli koščeki po iztisku takoj na dno.

2. Glede obisti je že povedano v prvem izvidu, da so temno-rujavkaste, vsled gnilobe zelo razpadle, radi česar je bilo nemogoče natančno opisati sredico in škorjo.

3. Premerniki glavice merijo: ravnik $10\frac{1}{2}$ cm, veliki povežnik 12 cm, zadnji poprečnik 9 cm, premernik med lopatičnima kolčicama (biacromialis) 12 cm, a med obrtcema (bitrochantericus) $9\frac{1}{2}$ cm. V spodnji čeljustnici je osmero koščeno ograjenih, popolnoma razvitih zobnih luknjic. Na spodnjem koncu stegnjenice se napravi vštric več prerezov ter se pride sredi kosti na koščeno zrno, ki ima v premeru 5 mm.

4. Ker je gniloba preveč razvita, ni več najti nikakih znakov morebitne povzročitve splava.

Mnenje.

Oziraje se na že oddano mnenje in upošteva današnje podatke, tihoče se premernikov črepinje in telesa, koščениh zrn

in poizkusa s srcem, jetri in pljuči, ne moremo družega nego potrditi prvo mnenje, namreč, da je bil otrok rojen zrel, živ, za življenje sposoben, in da je bil vzrok smrti zadušenje.

Z ozirom na trditev obdolženke, da ni ne odrezala ne odtrgala popkovine, predlaga državno pravdnništvo, naj se zaslišita še izvedenca na sedežu okrožnega sodišča, ki naj odda na podlagi vseh zapisnikov v celoti končno mnenje. Le-to se glasi:

1. Potrjujeva, da je bil novorojenček rojen živ in za življenje sposoben.

2. Da je bila obdolženka koj po porodu cele pol ure pri polni zavesti, je imela tedaj dovolj časa, dati novorojenčku prvo pomoč.

3. Izključujeva možnost, da bi se bila popkovina sama pretrgala.

4. Glede vzroka smrti se pridržujeva mnenju prvih izvedencev. —

Državno pravdnništvo se tudi s tem odgovorom ni zadovoljilo ter je stavilo izvedencema določna vprašanja, na katera sta le-ta odgovorila sledeče:

1. Ne potrdiva obdolženkine trditve, kakor ne bi bila niti prerezala niti pretrgala popkovine, ki se pretrga le pri hitrih porodih, kadar pade plod iz maternega telesa na tla. To se pa pri obdolženki ni zgodilo.

2. Tudi ni resnično, da bi ne bila obdolženka spoznala tekom pol ure po porodu, da je otrok živ, saj se otrok koj po rojstvu premika bodisi z glavo bodisi z udi, pa tudi joka. Le ako se otrok rodi dozdevno mrtev, ne da nikakega znaka življenja. Žena je bila po porodu še cele pol ure zavestna, morala je tedaj spoznati, da je porodila in sicer živega otroka, imela je pa tudi dovolj časa, da bi otroka primerno oskrbela.

3. Živo srebro, ki ga je po lastni izjavi povžila pol ure pred porodom, ni imelo nikakega vpliva niti na pretek poroda niti na otroka, kajti živo srebro deluje počasneje in ni moglo vplivati tekom pol ure niti na maternico niti na otroka. V obče pa ima zavžitje živega srebra za nosečo žensko slabe posledice, ker povzroča bluvanje in pa oslabiljenje organizma, radi česar lahko nastopi splav, ki ima zopet slabe posledice za otroka.

Vendar pa učinkuje živo srebro še le po eni uri po zavžitju. Koliko časa je otrok živel po porodu, ni možno dognati.

4. Pri raztelesenju novorojenčka, izvršenem jeden mesec po smrti, se najdejo vedno zelo značilni znaki razvite gnilobe. Sicer je pa znanstveno dognano (gl. Lazaretti): Trattata di medicina legale, volume III. pagina 221), da zapadejo pljuča gnilobi mnogo pozneje nego drugi telesni ustroji, radi česar se more uspešno raztelesiti novorojenček tudi 20, 30 ali tudi več dni po smrti. Razumno je, da je uspeh odvisen od letnega časa in od kraja, kjer je ležal mrlič. Dognano je, da je bil otrok rojen po zimi in ni ležal v greznici, okolščini, ki sta zadrževali razvoj gnilobe. Uspeh pljučnega poiskusa izključuje domnevo, da bi se bili nahajali v pljučih gnilobni plini, pač pa je bil v njih zrak, došel po dihanju. To je nedvomna gotovost, da je bil novorojenček rojen živ. Ako bi bili zdravniki, ki so izvršili raztelesitev, opazili gnilobno nabuhlost pljuč, bi bili gotovo dognali, da plavajo tudi obisti, srce in jetra, kar so pa z vso gotovostjo izključili. Radi tega se pridružujeva popolnoma mnenju zdravnikov-raztelesiteljev, potrjujoč, da je bil otrok rojen živ.

Državnemu pravnikištvu se tudi to mnenje ni zdelo povsem jasno in popolno, radi česar je stavilo izvedencema še sledeči vprašanji:

1. Je li izključeno z ozirom na dejstvo, da se je izvršil pljučni poizkus 43 oziroma 49 dni po rojstvu otroka, da so pljuča plavala vsled gnilobe? Izvedenca sta namreč v prejšnem mnenju trdila, da je zanesljivost pljučnega poiskusa čimdalje manjša, čim se vrši le-ta po 20 dneh.

2. Je li mogoče, da ni mogla dati obdolženka novorojenčku pomoči, oziroma, da ni opazila, da je otrok za življenje goden, radi oslabelosti in zmešanosti, oziroma iz strahu pred očetom, ki je spal v isti sobi?

Izvedenca sta odgovorila tako-le:

ad 1. Ako se izvrši pljučni poizkus 40 dni po smrti, ni več zanesljiv, ker je možno, da so povzročili plavanje gnilobni plini.

ad 2. Ni nemogoče, da ni mogla obdolženka pomagati otroku, oziroma opaziti, da živi, vsled oslabelosti, razburjenosti in strahu.

Državno pravdnništvo sta se zdeli mnenji prvih in drugih zdravnikov protislovni ter je zahtevalo radi tega, naj se zaslišita še dva druga izvedenca. Mnenje teh dveh izključuje z gotovostjo plavanje pljuč vsled gnilobe in poudarja, da je le zadušenje vzrok smrti.

Ker ni niti to mnenje prepričalo državnega pravdnništva, je predlagalo to, naj se zaslišita še dva izvedenca, ki že več let izvršujeta sodno-zdravniško prakso. Le-ta sta oddala sledeče mnenje:

I. Izključujeva z vso gotovostjo možnost, da bi bil izpadel pljučni poizkus pozitivno radi gnilobe, saj je vendar dognano, da pljuča sploh niso bila gnila. Kakor ni učinka brez vzroka, tako bi se bila morala najti tudi tukaj pljučna gniloba, in le tedaj bi se našli kot učinek gnilobe plini. Neoporečno dejstvo je, da zapadejo pljuča izmed vseh drugih delov droba najnazadnje razpadlosti, saj so najbolj skrita v košu in najmanj izpostavljena razkrajajočemu vplivu zraka in vlažnosti. Sploh zadržuje gnilobo nizka zračna temperatura, ki je bila v našem primeru vedno pod ničlo. To dejstvo podpira dokazno moč pljučnega poizkusa, akoravno je bil ta izvršen precej pozno po smrti. Kedaj začenjajo pravzaprav gniti pljuča, je težko reči, saj se niti sodnozdravniške avtoritete ne izrečejo v tem oziru natančno. Hoffmann priznava v svoji knjigi »Lehrbuch der gerichtlichen Medicin« izd. 9. str. 788 možnost, da plavajo pljuča tudi tedaj, ako se v njih razvijejo gnilobni plini, poudarja pa izrecno, da mora biti pri tem gniloba očitvidna, torej: pljuča bleda in sivkasta, skrčena, lahka, zmehčana, posamezni koščeki padejo, ko se je iz njih iztisnil plin, na dno posode in ne plavajo po vrhu vode. V našem primeru je raztelesitev dognala, da so bila pljuča rdečkasta, so izpolnjevala dve tretjini prsne votline in deloma pokrivala z robi srce. Pletivo je bilo gobasto, prožno in pokajoče ter se je iz njega po vrezu izcejala krvavkasta, peneča tekočina. Cela pljuča, pa tudi posamezni koščeki so plavali po vrhu vodé, in to tudi potem, ko se je iz njih iztisnil s prsti zrak, nahajajoč se vsepovsod v pljučnem pletivu; to je dokaz, da so bila pljuča napolnjena z zrakom in ne z gnilobnimi plini. Pa tudi pri obnovljeni raztelesitvi so priplavali posamezni pljučni koščeki po iztisnjenju takoj na vrh vode, med tem ko so padla jetra in srce takoj na dno posode.

II. Zmešanost, oslabeledost in strah niso mogli na obdolženko tako vplivati, da ne bi bila v stanju otroka preskrbeti, oziroma da se ne bi bila mogla prepričati o njega življenju, saj prizna vendar sama, da je čutila otroka med stegni in se onesvestila stoprav pol ure po rojstvu. Imela je tedaj dovolj časa pomagati otroku. V ostalem potrjujeva popolnoma mnenje prvih zdravnikov.

Sedaj, ko je bilo oddanih tozadevno sedmero mnenj po osmero izvedencih, je stavilo državno pravdnništvo predlog, naj se zasliši še medicinska fakulteta, ki naj bi odgovorila osobito na sledeči vprašanji:

I. Je li izključena možnost, da bi bilo povzročeno plavanje pljuč po gnilobnih plinih, mesto po vzduhu, ako je bil pljučni poizkus izvršen *a)* 35—40 ali *b)* 40—45 dni po smrti, in je li priznati možnost, da so plavala pljuča vsled gnilobe in je bil otrok rojen mrtev?

II. Je li možno z gotovostjo potrditi mnenje dosedaj zaslišanih izvedencev, namreč, da je bil otrok rojen živ in za življenje goden?

Fakultetno mnenje se glasi:

I. Dejansko stanje.

Pri 23letni obdolženki se je sumilo, da je od junija naprej noseča. Koncem februarja ali začetkom marca je ostala, kakor sama trdi, radi hripe v postelji in od tega časa so izginili vsi znaki nosečnosti. Pred poldrugim letom je že enkrat porodila v bolnici, a otrok je umrl. Do 13. aprila se ni moglo dognati, je li kaj resnice na dozdevni nosečnosti, a imenovanega dne je našlo orožništvo pri hišni preiskavi v omari, nahajajoči se v spalnici, truplo novorojenčka, zavito v cunje in papir, vse skupaj pa v kos preproge. Pri takoj izvršenem mrliškem pregledu in pri raztelesitvi se je dognalo, da je bil otrok novorojen, živ in za življenje sposoben, je popolnoma dihal in umrl na zadušenju. Ker je hotelo imeti državno pravdnništvo še natančnejše podatke glede zrelosti ploda in osobito glede izvršitve pljučnega poizkusa, se je izvršila dne 18. aprila zopet preiskava že raztelesenega trupla. Tudi sedaj sta zdravnika izjavila, da je bilo žensko dete zrelo in za življenje sposobno, da je dihala izven materinega

telesa in umrlo na zadušenju. V mnenju z dne 24. aprila sta potrdila dva druga zdravnika mnenje prvih in v zopetnem mnenju z dne 11. maja obširno dokazala, da ni vplivala gniloba na pozitivni pljučni poizkus. O istem vprašanju so oddali mnenje štirje drugi zdravniki, ki so soglašali z drugimi v mnenju, da je otrok dihal ob rojstvu. Potemtakem ni bilo vzroka izprostiti fakultetnega mnenja, ker niso bili dani pogoji po § 126. k. pr. r., namreč nasprotujoča si mnenja. Okrožno sodišče je pa zadevo vsejedno izročilo fakulteti, sklicujoč se na Paulovo knjigo »Der österr. Gerichtsarzt« in Lazarettijevo »Medicina legale«, katera avtorja navidezno nasprotujeta mnenju izvedencev.

Fakulteta izrecno poudarja, da ne daje na ta način sestavljeno protislovje z resničnimi ali navideznimi avtoritetami nikaškega zakonitega vzroka za izprositev fakultetnega mnenja v zmislu § 126. k. pr. r. Fakulteta bi bila tedaj formalno upravičena, odkloniti oddajo mnenje. Želeč pa odkriti objektivno resnico, noče fakulteta tega storiti, temveč odda v zadevi sledeče

II. Mnenje.

Sodišče ni na jasnem le glede vprašanja, so li plavala pljuča vsled vdihanega zraka ali vsled gnilobe.

Znanstveno je dognano, da se more v redkih primerih gniloba tako močno razviti, da plavajo vsled razvijajočih se plinov tudi jedrnati ustroji, kakor so jetra, vranka, srce, da celo možgani. Tudi plodova pljuča so jedrnat stroj in je znano, da se morejo tako napolniti z gnilobnimi plini, da plavajo po vrhu vode. Vendar pa niso nikdar pljuča sama gnilobna, temveč tudi vsi drugi ustroji. Gniloba je tedaj splošna. To so tudi prvi izvedenci spoznali in natančno opisali gnilobno stanje telesa in osobito posameznih organov. Popolnoma pravilno so ugotovili, da se niso nahajala niti jetra, srce in drugi jedrnati ustroji, niti cel mrlič v posebno močno razvitem gnilobnem stanju in niso plavali v vodi. Iz tega dejstva so sklepali, da tudi plavanje pljuč ni bilo povzročeno po gnilobnih plinih. Izkušeni izvedenci, kakršne so se izkazali v tem primeru tamkajšnji zdravniki, spoznajo pa brezdvomno na pljučih samih, je li v njih vzduh ali gniloba. Le v pljučih, ki so dihala, je najti namreč vzduh v vseh delih, pri gnilobi se nahajajo plini le na katerih mestih, kakor na pri-

liko pod pljučno opno, v obliki mehurčkov; v pljučnem pletivu pa ni zaslediti na več mestih nikakih plinov. Pri dvakratnem pljučnem poizkusu so vsi posamezni koščeki plavali; niti eden ni utonil, kar bi se bilo gotovo zgodilo, ako bi bila pljuča gnilobna. Pljuča pa so bila tudi rdečkasta, ne pa umazano-zelenkasta ali pisana. Noben strokovno izobražen čitatelj tozadevnega izvida ne more priti do drugega prepričanja, nego, da je otrok popolnoma pravilno dihal. Pa še nekaj je treba upoštevati: za razvoj primerne gnilobe ni bilo zunanjih pogojev, kajti v mesecu marcu in aprilu je bilo vreme mrzlo in hladno, otrok je bil zavit v cunje in shranjen na suhem kraju v nezakurjeni sobi. Pod takimi pogoji se gniloba ne more tako razviti, da bi vplivala na pljučni poizkus. Ravno radi teh zunanjih razmer je bilo videti truplo koncem marca rojenega deteta še dne 11. aprila, kakor bi bilo popolnoma sveže. To ni nič čudnega, saj potrjujejo neštevilne izkušnje, da pod takimi pogoji, namreč ob nizki temperaturi, suhem zraku in pri tesnem ovitju trupla v suho odevalo, lahko preide mnogo časa, predno začne truplo gniti; da, gniloba lahko izostane in se truplo posuši. V takih okoliščinah ni torej nikake razlike v tem, ako se vrši raztelesitev otrokova 35—40 ali 40—46 dni po smrti. Na podlagi teh izvajanj odgovarjamo na stavljena vprašanja tako-le:

ad 1. Z gotovostjo je možno izključiti, da bi bilo povzročeno plavanje pljuč po gnilobnih plinih, mesto po vdihanem zraku, in to tudi tedaj, ako je bil pljučni poizkus izvršen 35—40 ali 40—45 dni po smrti.

ad 2. Možnost, da bi bil otrok rojen mrtev, je odkloniti, pač pa se mora pritrditi soglasnemu mnenju izvedencev, da je bil otrok rojen živ in za življenje sposoben.

Na podlagi tega mnenja je bila porotna razprava določena na 2. decembra in obdolženka izpuščena proti jamstvu na prosto. Ko se je bližal dan razprave, je došlo poročilo, da se nahaja obdolženka težko bolna v bolnišnici. Tja poslani sodni zdravnik je dognal, da je obdolženka neozdravljivo bolna na jetiki. Dne 23. decembra je obdolženka umrla, na kar je državno pravdnishтво ustavilo nadaljno postopanje.

